

AIN KALLIS: Üle päeva külmapühad – hurraa!

SELLEST aastast saab EMHI kodulehelt vaadata Eesti tuule-külmatunde indeksit

Dsiisas, kui tore – külmapühad novembrist aprillini!”, “Krt, olen juba kümnendasse jõudnud, kus te varem olite?!!” Selliseid netikommentaare võis lugeda artikli “Külmapühad juba viie kraadi korral” (EPL 11.02) kohta.

Täiskasvanud ei jäänud õpilastest palju maha ja nõudsid kompensatsiooni tuuliste ilmadega asjatult koolis käidud päevade eest. “Särasilmsetel tibidel sotsiaalministeeriumis” soovitati uute määruste tegemisel arvesse võtta ka tänavate libedust, õhuniiskust ja -saastet. Et -5 ʘC temperatuuri puhul on koolides külmapühad, nägin viimati USA-s Memphises. Lisaks külmale halvas tookord linna elu veel ka paras tuisk ja kiilasjäa.

Kas uus kaalumisel olev määrus on nii rumal, et tasub maata materdada? Tuul on teatavasti üpris mõjus ilmategija. Aastaid näeme vabariigi aastapäeva paraadil, kuidas kiila peaga sõdurpoisid palvetavad külma käes.

Kuuldavasti säästavad kaitsevæe määrused juhul, kui külma on alla -12 kraadi, vaid orkestrante. Kas tuult võetakse arvesse, ei ole teada saanud.

Igapäevasest elust on teada, et mida tugevam on tuul, seda kiiremini kaotab keha soojust ja seda külmem tundub õhk. Hindamaks tuule mõju elusorganismi temperatuuriaistingule on kasutusele võetud valik indekseid – wind chill index. Aastakümneid on rakendatud Siple'i ja Passeli indeksit, mida ilmselt kasutasid ka ministeeriumitöötajad. Nagu märgitud, teeb see meid külmakartlikuks.

2002. aastast on paljudes riikides kasutusel põhjamaa inimestele märksa paslikumad indeksid.

Sellest aastast saab vaadata ka Eesti tuule-külmatunde indeksit ehk tajutavat temperatuuri. Tarvitseb vaid meteoroloogia ja hüdroloogia instituudi kodulehelt (www.emhi.ee) üles otsida rubriik “Ilmavaatlused”. Sealt saate ilmajaamade andmed tuulekiiruse ning õhutemperatuuri kohta igal täistunnil. Arvutatud on ka tajutav temperatuur. Siinjuures peab arvestama, et selle arvestamisel võetakse aluseks mitte tuule puhanguiline, vaid keskmine kiirus. Viimane võib olla kümne minuti keskmisest tuulest palju tugevam! Tuule mõju sõltub paljus vastava maakoha mikrokliimast – kas ümberringi on lagedad põllud, mereäär või linn.

Üks näide tajutava temperatuuri arvutamisest. 19. jaanuari hommikul kell 9 puhus Tallinnas tuul keskmise kiirusega 3,9 m/s, puhanguiti 7,4 m/s. Õhutemperatuuri mõõdeti Harkus -22,1ʘ. Pealinlase nägu tundis, otsekui näpistaks teda 29-kraadine pakane. Muide, lõunaestlaste tajutav temperatuur oli sellal 36 miinuspügalat! Karastatud kanadalastel algab nn kasvav külmetumisrisk alles tajutava temperatuuri vahemikus -28 kuni -39 kraadi, edasi hakatakse elanikke hoiatama. Meil aga...

Selleks et -5ʘ puhul oleks õpilaste näo tuntav temperatuur pakase algust tähistav ehk -20ʘ, peaks keskmine tuul puhuma tugeva tormina.

Uue määruse rakendamine tekitaks teatavaid raskusi. Kui temperatuuri kodus veel kuidagi mõõdetakse, siis tuule, liiatigi keskmise tuule registreerimine kümne meetri kõrgusel pole nii lihtne. Ideaalne oleks muidugi, kui igas kodus oleks anemomeeter tuule kiiruse ning dünamomeeter ranitsa raskuse määramiseks, nagu nentisid netikommentaatorid.

Seni aga tuleks ilmatedetes alustada ka tajutava õhutemperatuuri edastamist. Vaesed meediatarbijad, kes kurdavad liiga keeruliste ilmatedete üle, hakkaksid talveti saama infot ka keskmise ja puhangulise tuulekiiruse, tavalise ning tajutava õhutemperatuuri kohta. Ning õpilased varahommikuti otsima internetist andmeid popiviskamise õigustuseks.

Ain Kallis, EMHI peaspetsialist-klimatoloog